

Uitgangspunt ligt dieper dan 'de natuur zijn gang laten gaan'

Le Roy haalt 'wilde tuin' uit de exclusieve sfeer

door Henk van Halm

Sedert mensen begonnen zijn tuinen en parken aan te leggen, is er waarschijnlijk niemand geweest die zoveel tegenstelde reacties heeft opgeroepen als Louis G. le Roy, de Heerenveense tekenaar die nogal eens smalend 'de profeet van het onkruid' wordt genoemd. Vooral gevestigde tuinarchitecten, en met name zij die een goede plantensociologische scholing hebben gehad zeggen en schrijven dat hij 'manisch', 'onwetenschappelijk', 'een leugenaar' is, 'een man die buiten het vak staat en er dus niet over kan oordelen'. Anderen zien in hem een vernieuwer, een draager van nuttige alternatieven, een man die het alleenlijk makende woord spreekt. 'Ze zijn plus royaliste que Le Roy' 1) zoals de Wageningse vegetatiekundige dr. H. Doing het treffend uitdrukte. Maar wat is nu waar?

In natuurlijke processen spelen ook dieren een belangrijke rol. In het systeem-Le-Roy past geen bestrijding van 'schadelijke' dieren zoals huisjesslakken, die in het milieu een duidelijke functie hebben.

Foto: Henk van Halm

Het begrip 'Le-Roy-tuin' heeft in enkele jaren aanzien gevonden in het gewone spraakgebruik. Er zullen maar weinig mensen zijn die niet weten wat ermee bedoeld wordt. Een bewijs overigens voor de doeltreffendheid waarmee Le Roy zijn tuindeeën in de publiciteit heeft gebracht. Maar pas nu zijn zijn boek 'Natuur uitschakelen, natuur inschakelen' 2) verschenen is, is het goed mogelijk zijn ideeën op hun waarde te toetsen. Al in de aanvang maakt het boek duidelijk dat het stichten van zoveel mogelijk 'wilde tuinen' niet Le Roy's einddoel is. Hij zet zich af tegen het kunstmatige leefmilieu, een schepping van de door de techniek gedicteerde maatschappij die economisch monocultureel georiënteerd is. Zij schept niet alleen monocultures in de landbouw (verbouwen van één gewas op een groot oppervlak, maar eveneens in de stedenbouw (bebouwen van grote gebieden met eenvormige woningen). Alles wordt even eentonig: de flatgebouwen, de groenstroken, de landbouwgebieden rondom de steden. De mens die daarin leven moet, vervreemdt er van het natuurlijke milieu, voelt steeds minder een relatie met de natuur en waant zich steeds minder aan die natuur gebonden.

Tegenover de eentonigheid in de leefruimte stelt Le Roy schakeringen: hoog-laag-verschillen, kleinschalige leefsituaties, een dynamische ontwik-

king in de vegetatie, een eigen inbreng van de gewone mens. Le Roy's uitgangspunt ligt dus in wezen veel dieper dan 'de natuur in je tuintje zijn gang laten gaan'. In principe streeft hij naar een maatschappijvorm die in opzet de organisatievorm van de natuur als voorbeeld heeft. Daarvoor is een mentaliteitsverandering nodig, die alleen bereikbaar is als de mens-natuur-relatie wordt hersteld. Zo is datgene wat juist als het belangrijkste uit zijn boek wordt ondervonden, voor de auteur zelf reer middel dan doel. Wat niet wegneemt dat juist dit middel iets is dat iedereen direct kan toepassen: in zijn eigen tuin of door met medestanders bij de overheid een stuk grond op te eisen dat volgens het systeem-Le-Roy kan worden bewerkt en beplant.

Kans geven

Le Roy pleit ervoor het natuurlijke milieu weer een kans te geven op plaatsen waar de economie geen rol speelt, dus in tuinen en openbaar groen. Daar kan zich dan een gezonde mens-natuur-relatie ontwikkelen, een gedachtengang die op zich zelf gezins nieuw is. Al in de jaren twintig gebruikte de tuinarchitect Van Nes wilde planten langs de weg van Heilo naar Egmond en ontstond het idee voor de aanleg van Thijsses Hof in Bloemendaal. In Artis legde Portielje een moerasje met rietlandflora aan en

Natuurreservaten moeten uit hun isolement worden gehaald, knooppunten worden in stroken natuur, die vanuit de periferie van de stad diep doordringen in het centrum van de bebouwing.

Foto: Henk van Halm

Louis G. le Roy

den dus in dienst te stellen van een statische benadering. Dat geldt ook voor heemtuinbeheerders. Populair gezegd: ze werken zich rot om de tuin precies zo te houden als ze hem hebben aangelegd. De natuur die geen statische toestand kent, probeert immers steeds zijn invloed te laten gelden en die invloed teniet doen kost de tuinman zeer veel energie, waarvan het minste wel wieden en schoffelen is. Hij doet niet anders dan de ontwikkeling belemmeren die de natuur zelf zal kiezen.

Dynamisch

Le Roy staat een dynamische benadering voor, waarbij de energie die door de natuur wordt gebruikt om een bepaald terrein te maken tot wat het is en zal worden, niet meer wordt verspiid doordat menselijke, energie kostende inspanningen het werk van alle levende wezens tegengaan. Met andere woorden: na de aanleg zal het onderhoud moeten vervallen. Nu is juist een veel gehoorde tegenwerping dat het systeem-Le-Roy veel duurder zou zijn dan de conventionele manier van aanleg en onderhoud. Hij zegt er zelf

van dat de aanleg inderdaad veel duurder is, maar dat het onderhoud in de loop van enkele jaren afneemt naarmate de vegetatie-elementen zich verstrengelen en een gesloten plantendek vormen.

Tenslotte zou het onderhoud nihil worden, waardoor de hoge aanvangskosten na verloop van tijd terugverdiend worden en de mens die ermee bezig is vanzelf van werker toeschouwer wordt. Drie jaar ervaring in mijn eigen wilde tuin(tje) lijken hem gelijk te geven. In totaal heb ik dit jaar aan regulerende werkzaamheden vier uur besteed en er bleken van de vele soorten die ik heb uitgezaaid en aangeplant, maar twee verdwenen.

Raak planten

Een belangrijk argument tegen Le Roy is dat hij zich niets aantrekt van natuurlijke plantengedragingen, maar zo maar raak laat planten en wel een zo groot mogelijk aantal soorten (in het Heerenveense project-Kenedylaan vierduizend!). Hij kopieert geen vegetatietypen met bijbehorend milieu naar de natuur, brengt geen onderdelen van een natuurlijke levensgemeenschap bijeen, maar schept kunstmatige gezelschappen met gebruikmaking van planten uit alle wereldstreken, die van nature nooit in elkaars naaste omgeving groeien. Aan dit bezwaar van orthodoxe botanici, die bovendien het argument van 'floravervalsing' erbij halen, hoeft men naar mijn idee niet zo zwaar te tillen. Door het verwerken van kalkrijk

puin, humusrijke grond, boomstammen en takken en door het aanbrengen van reliëf en open en gesloten plantingen ontstaat een lappendek van grondsoorten en milieus, waarin ontzaglijk veel soorten groeien, als men maar niet vasthoudt aan een vaste plaats voor elke soort en vooral in het begin gebruik maakt van de concurrentiefactor.

Gezond

Als alternatief voor heemparken voor ik wel zekere bezwaren, maar als alternatief voor rozenperken en gladgeschoten gazons juich ik deze benadering van harte toe. Heemparken zijn uiterst arbeidsintensieve projecten, die bovendien deskundig personeel vragen. Daardoor is het op zich zelf al onmogelijk overal in plaats van conventionele groenvoorzieningen heemparken aan te leggen. Inschakeling van omwonenden bij de aanleg geeft hun vrije tijd zin en drukt het kostenpeil bij de aanleg. Le Roy is wetenschappelijk niet altijd even exact, maar blijkt over het geheel genomen een goed inzicht te hebben in de natuurlijke processen. Zijn visie is gezond en hij geeft een praktisch antwoord op onze baksteen- en betoncultuur, die alles nivelleert.

Sommige mensen hebben nu eenmaal meer aandacht nodig.

Ze hebben moeite met veel dingen die ons zo gemakkelijk afgaan. Geestelijk gehandicapten...

tuin in's Heeren Loo-1 rozenoord

1) 'Plus royaliste que Le Roy' is vertaald 'koningsgezinder dan de koning'. Het gebruikt als woordspeling op de naam van de koning. Le Roy: mensen die zijn theorieën aanhaken, gaan vaak verder dan Le Roy zelf.
2) Natuur uitschakelen, natuur inschakelen, door Louis G. Le Roy, uitgave Ankh Herwen, Deventer, 208 blz. f 29.25.